

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 31.3.2008
COM(2008) 160 окончателен

ДОКЛАД ОТ КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1177/2003 на Европейския парламент и
Съвета от 16 юни 2003 г.

ДОКЛАД ОТ КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1177/2003 на Европейския парламент и Съвета от 16 юни 2003 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В съответствие с член 16 от Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 16 юни 2003 г. относно проекта за статистическите данни на Общността за доходите и условията на живот (EU-SILC) „В срок не по-късно от 31 декември 2007 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за извършената работа съгласно настоящия регламент“.

Настоящият доклад описва напредъка, осъществен от държавите-членки, от страните кандидатки и от страните от ЕАСТ, както и от Комисията, по отношение на разпоредбите на горепосочения регламент на ЕП и на Съвета и на свързаните с него регламенти на Комисията, издадени през периода 2003 г. - 2007 г.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

2.1. Статистическите данни за доходите и условията на живот (SILC): източник на референтни данни за анализ на доходите и на бедността на равнище ЕС

От приемането на 16 юни 2003 г. на Регламент № 1177/2003 относно статистическите данни на Общността за доходите и условията на живот (EU-SILC) бе постигнат значителен напредък.

EU-SILC бе въведен постепенно между 2003 г. и 2005 г. във всички държави-членки и се превърна в източник на данни за анализ на разпределението на доходите и на социалната интеграция на равнище ЕС. През 2005 г. станаха достъпни данните от моментното състояние за всичките 25 държави-членки, както и за Норвегия и Исландия. Тези данни бяха използвани, за да се изработят общите показатели за социалната закрила и за процеса на социално сближаване (общи индикатори: социално включване, пенсии и здравеопазване и дългосрочни грижи), включени в съвместния доклад относно социалното включване и социалната закрила, който е съставна част от отворения метод за координация.

Прилагането на EU-SILC започна през 2003 г. въз основа на неформално споразумение в шест държави-членки (Белгия, Дания, Гърция, Ирландия, Люксембург и Австрия), а също и в Норвегия.

През 2004 г. в съответствие с Регламент № 1177/2003 на ЕП и на Съвета, започна прилагането на EU-SILC в дванадесет страни от ЕС-15 (Германия, Нидерландия и Обединеното кралство отложиха въвеждането на EU-SILC с една година), както и в Естония, Исландия и Норвегия. През 2005 г., EU-SILC се прилагаше във всичките 25 страни от ЕС, както и в Исландия и Норвегия. България, Турция и Румъния започнаха изпълнението на EU-SILC през 2006 г., а Швейцария последва примера им през 2007 г.

Прилагането на EU-SILC вероятно ще бъде започнато на по-късен етап в бившата югославска република Македония и в Хърватия.

От самото начало във всяка страна, в която SILC беше въведен, данните се събираха ежегодно.

2.2. Правна рамка

Бе развита също така и правната рамка на проекта. Освен посочения регламент на ЕП и на Съвета, пет регламента на Комисията за прилагане – относно „изготвянето на извадките и правилата за проследяването“, относно „дефинициите“, относно „списъка на целеви първостепенни променливи“, относно „полеовото проучване и процедурите за приспадане“ и относно „отчетите за качеството“ - бяха одобрени от Статистическия програмен комитет (СПК) и публикувани в Официален вестник (ОВ) на Европейския съюз - първите четири на 17 ноември 2003 г., а петият - на 9 януари 2004 г. Освен това, ежегодно се публикуваше регламент на Комисията със списък на второстепенните целеви променливи, т.е., на въвежданите в EU-SILC модули, като съществува възможността една тема да се повтаря на всеки четири години или на по-дълги периоди. В Официален вестник бяха публикувани регламенти на Комисията, които се отнасят за междугенерационното наследяване на бедността (модул за 2005 г., № 16/2004 от 6 януари 2004 г.), за социалното участие (модул за 2006 г., № 13/2005 от 6 януари 2005 г.), за условията за домакинствата (модул за 2007 г. № 315/2006 от 22 февруари 2006 г.) и за свръхзадлъжнялостта и финансовото изключване (модул за 2008 г., № 215/2007 от 28 февруари 2007 г.).

2.3. Финансиране от страна на ЕС

Ежегодното финансиране на проекта от страна на ЕС беше осигурено със споразумения за безвъзмездни помощи, сключвани с националните статистически институти. За първите четири години на събиране на данни за SILC, всички държави-членки, а също и Норвегия и Исландия, получиха финансиране от ЕС за провеждането на проекта (в Естония четиригодишното финансиране от страна на ЕС започна не на първата, а на втората година от събирането на данните). За двете нови държави-членки, присъединили се през 2007 г. (България и Румъния), финансирането от страна на ЕС започна със събирането на данни за 2006 г.

Финансирането от ЕС възлезе общо на около 6,5 млн. евро за кампанията за събиране на данни за 2004 г., и на около 11 млн. евро за кампаниите за периода 2005 г. - 2007 г.

2.4. Събиране и разпространение на данните от SILC

Като цяло, събирането на данни за SILC беше успешно. Евростат, заедно с мрежата от национални статистически институти (НСИ), успя да събере, провери и публикува данните в рамките на приемливи периоди от време. Все пак, има значителен промеждутък от две години между референтната година на събраните данни и последните достъпни икономически данни.

По отношение на компонента от моментното състояние на EU-SILC, на Евростат вече бяха изпратени две вълни от данни (за 2004 г. и за 2005 г.) В момента се провежда събирането на данни за третата вълна (за 2006 г.). При събирането на данни за SILC за 2004 г. бяха обхванати 15 страни (дванадесет от 15-те стари държави-членки, както и

Естония, Норвегия и Исландия), а в кампанията за 2005 г. взеха участие 27 страни (всички 25 държави-членки на ЕС, както и Норвегия и Исландия). Всички измежду тези страни успяха да изпратят на Евростат данните за 2004 г. навреме, като различните страни изпращаха данните или до края на октомври, или до края на ноември. При кампанията за 2005 г. две държави-членки (Словения и Обединеното кралство) отчетоха няколкомесечно закъснение при финализирането на данните от моментното състояние.

Впоследствие събраните данни бяха разпространени от Евростат както под формата на съвкупни таблици на интернет-страницата на Евростат, така и под формата на файлове с микроданни с осигурена анонимност, достъпни за изследователската общност при строго определени условия. Малта обаче се противопостави на публикуването на микроданните. Анонимността на индивидуалните записи се постига чрез премахване или прекодиране на променливите, които могат косвено да доведат до идентифициране на отделни лица или семейства. През юни 2006 г. и юни 2007 г. бяха публикувани файловете с анонимните данни от моментното състояние съответно за 2004 г. и за 2005 г. От петнадесетте страни, които стартираха през 2004 г. събирането на данни за SILC (12 от 15-те стари държави-членки плюс Естония, Норвегия и Исландия), 14 присъстваха в изданието за 2004 г. (с изключение на Исландия). Изданието за 2005 г. обхваща 26 от възможните 27 страни (всичките 25 държави-членки без Малта, плюс Норвегия и Исландия).

Компонентът от повторени във времето изследвания в рамките на EU-SILC, обединяващи траектории от индивидуални данни от 4-годишни периоди, няма да функционира преди 2010 г. Досега е публикувана единствено информацията от повторените във времето изследвания, отговаряща на данните от SILC за 2004 г.-2005 г. Публикуваните данни се отнасят само до 13 страни, тъй като другите страни или са започнали прилагането на SILC едва през 2005 г., или срещат проблеми при осигуряване на валидността на информацията от компонента на SILC от повторени във времето изследвания.

Имаше също така и закъснения при публикуването на информация от повторените във времето изследвания, тъй като потребителската база данни (ПБД) с данните от повторени във времето изследвания за периода 2004 г. - 2005 г. не бе достъпна преди октомври 2007 г.

Щом проектът достигне състоянието си на зрялост (от 2010 г. нататък), всяка година ще се публикуват два вида данни:

- Потребителска база данни (ПБД) с анонимни данни от моментното състояние, включваща най-новата вълна данни от EU-SILC.
- ПБД с анонимни данни от повторените във времето изследвания, съдържаща индивидуални траектории за най-много 4 години.

2.5. Съдържание на EU-SILC

EU-SILC е инструмент с много измерения, насочен преди всичко към доходите, но той същевременно обхваща жилищното настаняване, работната заетост, здравето, демографията и образованието, като така дава възможност за многомерен подход към изучаването на социалното изключване.

Той включва първостепенни (годишни) и второстепенни (модулни) целеви променливи.

Първостепенните целеви променливи могат да съдържат информация за домакинствата или за лицата (лица над 16 годишна възраст) и са групирани по области.

- На равнището на домакинствата са обхванати пет области: (1) основни данни, (2) доход, (3) жилищно настаняване, (4) социално изключване, (5) информация за работата.
- Равнището на лицата е разделено на пет области (1) основни/демографски данни, (2) доход, (3) образование, (4) информация за работата и (5) здраве. Събира се също така и информация за гледането на деца под 12 годишна възраст.

От 2005 г., второстепенните целеви променливи (модули) се въвеждат ежегодно в инструмента, но само в компонента му за данните от моментното състояние. Първите модули от EU-SILC са свързани със следните области:

2005 г.: Предаване на бедността между поколенията

2006 г.: Социално участие

2007 г.: Жилищни условия

2008 г.: Свърхзадлъжнялост / финансово изключване

2009 г.: Материални лишения

2.6. Единица на събирането на данни

EU-SILC обхваща само лицата, които живеят в *частни домакинства*. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, по принцип са изключени от целевото население. Отражението от изключването от извадките на възрастните хора, които живеят в институции, на хората с увреждания и на другите уязвими групи, включително на бездомните, може да е различно в различните страни. Някои уязвими групи, които живеят в частни домакинства, също може да бъдат по-слабо представени, тъй като до тях е трудно да се достигне. Такива групи обаче изискват специфични методи за събиране на данни, които са несъвместими с общата рамка на EU-SILC.

В EU-SILC са разрешени два типа събиране на променливи за домакинствата и за физическите лица. В повечето страни (страни без регистър) всички членове на избраните домакинства от 16 годишна възраст нагоре получават личен въпросник с молба да го попълнят. В страните с регистър (DK, FI, IS, NL, NO, SE, SI) само избрани респонденти от домакинство получават личен въпросник, а променливите за домакинствата и дохода се събират чрез регистъра или се взимат от избрания респондент.

2.7. Въпроси, свързани със съставянето на извадката

По отношение на съставянето на извадката, всички страни събират информация чрез представителни случайни извадки от целевото население. Германия е изключение, тъй като при стартирането на EU-SILC там е била използвана съществуваща квотна

извадка. Тази извадка обаче, която не може да бъде наречена случайна, постепенно ще бъде извадена от употреба до 2008 г. в съответствие с Регламент № 1177/2003.

За да бъде в състояние всяка година да осигурява данни от моментното състояние и данни от повторените във времето изследвания, които обхващат най-малко четири години, Евростат препоръчва използването на ротационен панел. За тази цел извадката се разделя на четири части, наречени „ротационни групи“, всяка от които е представителна за цялото население. Идеята е всяка следваща година да се изважда по една група и да се проследяват лицата от другите групи. Повечето от 27-те страни приеха тази четиригодишна ротационна схема, препоръчана от Евростат. В Норвегия и Франция се използва по-дълъг ротационен период (съответно 8 и 9 години).

Някои страни също са използвали алтернативни структури за проучване. Люксембург избра да използва ротационен панел с дълъг мандат в чист вид, който всяка година се допълва от нова извадка, за да се осигури представителност на данните за моментното състояние. В Швеция се използват две различни операции: проучване на моментните данни и панел с дълъг мандат в чист вид. Финландия се спря на модифицирана ротационна схема (при която базовият двугодишен ротационен панел се допълва от проследяване на две под-извадки за две допълнителни години, така че да се осигури четиригодишна траектория).

В страните, в които е достъпна част от информацията от SILC, се използват административни данни. В така наречените страни с регистри (DK, FI, IS, NL, NO, SE, SI) повечето компоненти за дохода и част от демографската информация се получават от административните регистри. Другите индивидуални променливи се получават главно от телефонни интервюта. Във всички други страни, с изключение на Ирландия и Германия, пълната информация се получава чрез проучване сред домакинствата и лични интервюта с членовете на домакинствата. В Ирландия, за домакинствата, които изрично са дали съгласието си (около 25 % от домакинствата), информацията се набавя от административните регистри. Германия използва проучване по пощата, при което гражданите сами се грижат за въпросника.

2.8. Обеми на извадките

Както може да се види от таблицата по-долу, за кампанията за 2005 г. почти всички страни изпълниха изискванията за минимални фактически обеми на извадките по отношение на компонента от данни от моментното състояние, така както е дефиниран в Регламент № 1177/2003. Единствените изключения бяха Чешката република, Нидерландия и Португалия.

Необходимо е да се отбележи, че на Чешката република беше предоставена специална дерогация, която ѝ разрешава да има по-малък размер на извадката за първата година от събирането на данните.

	Постигнат фактически обем на извадката за домакинствата (въз основа на	Минимален фактически обем на извадката за домакинствата (както е
--	--	--

¹ Постигнатите фактически обеми на извадките са получени като постигнатият обем на извадката се раздели на т.нар. „ефект на плана“. За настоящата таблица, ефектът на плана бе оценен от

	постигнатия размер) ¹	определен в регламента
Белгия	4939	4750
Кипър	3533	3250
Чешка република	3687	4750
Дания	5957	4250
Естония	3970	3500
Германия	-	8250
Гърция	4283	4750
Испания	9088	6500
Франция	8787	7250
Унгария	5328	4750
Исландия	2958	2250
Ирландия	4680	3750
Италия	15625	7250
Латвия	3284	3750
Литва	4353	4000
Люксембург	-	3250
Малта	3459	3000
Нидерландия	3931	5000
Норвегия	5991	3750
Австрия	4476	4500
Полша	13183	6000
Португалия	2817	4500
Финландия	8020	4000
Словакия	5147	4250
Словения	7892	3750
Швеция	6133	4500

Евростат за първата вълна на EU-SILC (2004 г. или 2005 г.) Тази информация все още не е достъпна за DE и UK. Достъпни са и отделни пресмятания за LU, но те не са напълно съпоставими. Може да се смята, че отклонения от по-малко от 10-15 % от целите, посочени в регламента, са в рамките на допустимото, което се предполага от равнището на точност на предположенията на Евростат за ефекта на плана. Цифрите в получер шрифт са под нивото на допустимо отклонение.

Обединено кралство	-	7500
---------------------------	---	------

За компонента от повторени във времето изследвания, понастоящем ситуацията може да бъде оценена само за 15-те страни, които са събрали данните за SILC през 2004 г. и за които са достъпни данните от повторените във времето изследвания за 2004 г. и за 2005 г., а именно дванадесетте страни от ЕС-15 (Германия, Нидерландия и Обединеното Кралство отложиха началото на събирането на данни с една година) плюс Естония, Исландия и Норвегия. Таблицата по-долу показва, че Белгия и Ирландия не удовлетворяват изискванията за минимален обем на извадката за първите две години от компонента от повторени във времето изследвания.

	Постигнат фактически обем на извадката за домакинствата (въз основа на постигнатия размер)⁽¹⁾	Минимален фактически обем на извадката за домакинствата (както е определен в регламента)
Белгия	2851	3500
Естония	3091	2750
Дания		3250
Гърция	3456	3500
Испания	6394	5000
Франция	6757	5500
Исландия	1908	1700
Ирландия	2118	2750
Италия	11145	5500
Люксембург		2500
Норвегия	3656	2750
Австрия	3089	3250
Португалия		3250
Финландия	3312	3000
Швеция	4866	3500

2.9. Доклади и изследвания

В съответствие с Регламент № 1177/2003 всичките 15 страни, които започнаха прилагането на SILC през 2004 г., предадоха междинен доклад за качеството преди края на декември 2005 г. и окончателен доклад за качеството преди края на декември 2006 г. На тази основа през юни 2006 г. Евростат изработи единен доклад за качеството на ниво ЕС, в който комбинира междинните и крайните национални доклади за качеството; това бе направено, тъй като през първата година от събирането на данни, поради липсата на информация от повторени във времето изследвания, разликите между двата вида доклади беше много малка.

В рамките на събирането на данни за SILC за 2005 г., до края на декември 2006 г. Евростат получи междинните доклади за качеството от всичките 27 участващи страни и изработи обобщение, което понастоящем се намира във фаза на финализиране (налице е незначително забавяне).

В момента е в ход процесът на изработване на окончателния доклад за качеството за 2005 г.

Междинният доклад включва части, посветени на различни аспекти – от точността (начин на съставяне на извадката, грешки, които се дължат на съставянето на извадката, както и грешки, които не се дължат на съставянето на извадката, начин на събирането на данни, продължителност на интервюто с респондентите) – до съпоставимостта (основни понятия и определения, компоненти на приходите) и съгласуваността.

Окончателният доклад включва части, които са свързани със значимостта, точността (начин на съставяне на извадката, грешки, които се дължат на съставянето на извадката, както и грешки, които не се дължат на съставянето на извадката, начин на събирането на данни, начини на изчисляване, приспаднат наем, служебни автомобили), съпоставимостта (основни понятия и определения, компоненти на дохода, правила за проследяване), своєвременността, достъпността и яснотата, както и съгласуваността.

Освен това, Комисията започна редица действия за оценка на качеството и по-специално, на съпоставимостта на информацията, получена в рамките на SILC:

- Сложено бе началото на методологически изследвания, които обхващат ключови въпроси по отношение на съпоставимостта на данните както на равнище ЕС, така и на национално равнище. Това бе постигнато, като бе даден старт на набиране на оферти, от които се очаква да обхванат въпроси като въздействието на дефиницията за домакинство, съпоставимостта на административните данни с данните от проучванията, начинът на събиране на данни, различните подходи към отрицателния доход, а също и въпроси, свързани със съставянето на извадките. Освен това, на националните статистически институти бяха отпуснати безвъзмездни средства за провеждане на методологически изследвания относно въздействието на използването на национални източници върху съпоставимостта (например, изследвания за използването на регистрите в сравнение с използването на данни от проучвания; въздействието на използването на различните методи за определяне на приспадания наем; анализ на съгласуваността с националните сметки или с друга информация от проучвания; изследване на процента на неучастие);
- беше създадена работна група за методологически въпроси, която проведе дискусии по въпроси като техниките на изчисляване, обработката на еднократни суми, приспаданият наем и статута на вноските в частни пенсионни фондове по отношение на дохода;
- От 6 до 8 ноември 2006 г. Евростат съвместно със Statistics Finland организира в Хелзинки конференция, посветена на проекта SILC, на която бяха разгледани всички негови измерения и беше направен проект на план за действие;
- Евростат систематично изчислява стандартните грешки за основаните на доходите показатели в течение на първата година, в която тези данни стават достъпни.

2.10. Публикации

Освен предоставянето на микроданни на изследователите и оповестяването на съвкупни таблици на страницата на Евростат в интернет, през септември 2005 г. Евростат изработи кратък документ („Статистиката на фокус“), съдържащ показателите за моментното състояние, обичайно използвани като част от отворения метод на координация (ОМК) по отношение на социалното изключване. В този документ, озаглавен „Доходи, бедност и социално изключване в ЕС-25“, се използва информацията от SILC за 2004 г. В момента Евростат подготвя ново издание на документа, което се основава на данните от SILC за 2005 г.

Освен това, EU-SILC понастоящем се цитира като основен източник в главите за социалното сближаване в по-общии публикации, като например в съвместния доклад за социалната интеграция и социалната закрила (СДСИСЗ), в годишните доклади за напредъка, в доклада „Оценка на напредъка към по-устойчива Европа’2007 - мониторингов доклад за стратегията на ЕС за устойчиво развитие“ (както и предишните мониторингови доклади за СУР)“, в Годишника на Евростат, в „Доклад за социалното положение“, в наръчника „Key figures on Europe“, както и в панорамата за мъжете и жените в Европейския съюз.

Все пак, все още има какво да се желае по отношение на разпространението на информацията от SILC. Например, трябва да се подготвят два типа анализи (както и съответните публикации за тях): статистическа публикация (монография, включваща статистически анализ, както и поредица от кратки статистически анализи в същия формат като този на публикациите на Евростат „Статистиката на фокус“.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

След приемането на Регламент № 1177/2003, SILC се превърна в **основният** източник на референтни статистически данни за разпределението на доходите, за бедността и за социалното изключване на равнище ЕС, като тези данни бяха използвани в контекста на „статистическите показатели“ и на прилагането на ОМК. Беше разработена правната рамка на проекта, а за първите четири години на събиране на данните за всяка страна беше осигурено съответно финансиране от страна на ЕС. Събирането и разпространението на данните за моментното състояние от SILC под формата на таблици и микроданни, насочено към изследователите е напълно овладяно, въпреки че има какво да се желае по отношение на навременността. Компонентът на повторените във времето изследвания на EU-SILC е в начален стадий и няма да заработи преди 2010 г. Единствените повторени във времето изследвания се отнасят само до 13 страни. Бяха направени значителни инвестиции в оценяването на качеството на данните от SILC под формата на доклади за качеството и на методологични проучвания. Работната група по методология, както и проведената в Хелзинки през ноември 2006 г. конференция по SILC задълбочено проучиха редица въпроси, свързани с качеството. Въпреки че бяха направени редица публикации, разпространението на информацията от SILC се нуждае от допълнителни усилия в бъдеще.